

Тұтастай алғанда, тәуелсіздік жылдары және орта мерзімді перспективада мұнай өндіру көлемінің ұлғаю үрдісі бар. Алайда, ұзақ мерзімді перспективада, атап айтқанда, 2030 жылдан кейін оны өндіру көлемдерінің болжамы соншалықты қуантарлық емес.

Мемлекет үшін өте күрделі мәселе: өндірілген мұнайдың өзіндік құнын ақтамауы, жер қойнауын пайдаланушылардың салған инвестицияларының қайтаруылмауы. Дегенмен, бұл мәселелерді шешу қажет.

Бірінші. Әрбір мұнай-газ компаниясының экономикасын, шикізатты өндіру туралы келісім шартты қарастыру қажет. Ол өзара табыс көзі түсетіндігіне толықтай сенімді болу үшін.

Екінші. Экологиялық талаптарды бір бұзғаны үшін жер қойнауын пайдаланушылардың қолданыстағы үш есе жауапкершілігінің жүйесін қайта қарау. Себебі, жер қойнауын пайдаланушы қоршаған ортаға ластаушы заттардың шығарындылары үшін он есе мөлшерінде бір соманы үш рет төлейді.

Әдебиеттер:

1. Ғаламтор желісі <http://nomad.su/a=3-201506020032> сайты
2. Елбасының Қазақстан халқына Жолдауы. //Егемен Қазақстан. – 13 қазан– - 1997.
3. Егоров О.И. Қазақстан мұнайының әлемдік нарыққа шығуы: проблемалары, нұсқалары. // Қазақстанның нарықтық экономикасы: қалыптасу және даму мәселелері . – Алматы, 2001, Т.1. – С. 299-306.
4. Карибджанов Е. С. жаһандану жағдайындағы әлемдік мұнай бизнесі және Қазақстанның қатысуы (тиімді стратегия және басымдықтар)/ экономика ғылымдарының докторы ғылыми дәрежесін алу үшін диссертацияның авторефераты. - Алматы, 2005. – С.
5. Буктурганов Н. ҚР-да энергия үнемдеу мәселелері өзекті болып отыр. // KAZENERGY ақпараттық-талдау журналы . – 2006. – №3.
6. Қазақстанның мұнай және газ-2005 //Мұнай-газ вертикаль. – Алматы, – 2006. – №6. – С. 48-51.

Тажіхан Е.Д., 1 курс (Е.А. Бөкетов атындағы ҚарМУ)
Ғылыми жетекші – э.ғ.к., доцент Казбеков Т.Б.

ЭКОНОМИКАДАҒЫ САНДЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР: ШЕТ ЕЛДЕР МЕН ҚАЗАҚСТАН

Сандық экономика – бұл қоғамның экономикалық дамуындағы сапалы жаңа кезең. Технологиялардың дамуымен экономикалық модельдер де өзгереді.

Бірқатар дамушы елдерде сандық сәйкестендіру жүйелері кеңінен енгізілуде. Ол барлық халық үшін инклюзивтік және қауіпсіз тәсілдер негізінде қызмет көрсетуде терең қайта құруларды уәде етеді. Жалпы алғанда, цифрландырудың Ұлттық бағдарламаларын 15-тен астам ел жүзеге асыруда: Дания, Норвегия, Ұлыбритания, Канада, Германия, Сауд Арабиясы, Үндістан, Ресей, Қытай, Оңтүстік Корея, Малайзия, Австралия және Қазақстан.

Бүгінде Қазақстанда сандық технологиялар бәсекеге қабілетті ұлттық экономиканың негізгі жолы ретінде қарастырылуда. Республикада цифрландыру жүйесін енгізу үшін 2020 жылға дейінгі кезеңде цифрлық экожүйені үдемелі дамыту арқылы Қазақстан экономикасының қызмет атқару сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруды көздейтін "Цифрлық Қазақстан" мемлекеттік бағдарламасы қабылданды.

Салалық саясат пен ынталандыруларды цифрлық трансформациялау бастамаларымен келісу экономиканың және әлеуметтік саланың өзекті секторын цифрлық трансформациялау әлеуетін іске асыру үшін маңызды мәнге ие. Бұл өзара толықтыратын стратегиялар әр түрлі секторларда өзгеруі мүмкін. Білім беру және денсаулық сақтау сияқты мемлекеттік қызметтер үшін сектор шеңберінде көшбасшылық, есеп берушілік және басқару, сондай-ақ азаматтардың тиімді сұранысы мен қатысуы негізгі қосымша факторлар болып табылады. Мемлекет осындай теңестіруді басқаруы және осы өзара толықтырушы факторларға инвестициялауы тиіс. Қаржылық және іскерлік қызметтер сияқты жеке сектордың қызметтері үшін реттеу, бәсекелестік, басқарушылық әлеует, білікті жұмыс күші және өнеркәсіптік ұйым маңызды факторлар болып табылады және мұнда мемлекет ынталандырушы және ынталандырушы рөл атқарады. Қарастырылып отырған барлық секторлар үшін экономикалық тетіктер мен ынталандырулар мен жағдайлар аса маңызды. Секторалдық реформаларды және өзара тиімді толықтырушы саясатты жүргізуде мемлекеттік басшылықтың болмауы жиі бекемдік цифрлық инвестицияларға және баяу немесе тұрақсыз өзгерістерге алып келеді.

Сандық бәсекеге қабілеттіліктің әлемдік рейтингінде (World Digital Competitiveness Ranking) жыл сайын швейцариялық Лозаннадағы басқару және даму халықаралық институты (International Institute for Management Development) жасайтын цифрландыру процестерінің жалпы әлемдік фондында IMD Қазақстан тұрақты позицияға ие.

Мысалы, 2019 ж. цифрлық бәсекеге қабілеттілік рейтингі елдердің сандық трансформацияға дайындық деңгейін, реттеуші органның жай-күйін, ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарға (ҒЗТҚЖ) және білім беруге, цифрлық технологиялардың әлеуетін, саласын капиталдандыруды және т. б. ескеретін 50 көрсеткіштерді талдау негізінде әлемнің 63 елі үшін есептелген.

Экономикалық қауіпсіздікті қамтамасыз ету тұрғысынан алғанда, Қазақстан үшін дамыған елдермен бірге жүру және цифрлық технологияларды енгізуді жеделдету қағидатты түрде маңызды болып отыр.

Ұлттық мамандар аграрлық өндірісті цифрландыруға үлкен үміт артады. Бұл логистиканы жетілдіру, зияткерлік ирригация, топырақ пен өнімді бақылау (өсімдіктер ауруларын тану жүйесін қоса алғанда), "ақылды" техника (өлшегіш құралдармен, сенсорлармен және т.б. жабдықталған) және т.б. Сонымен бірге сандық күн тәртібін қолдау оны "жаппай" енгізуді білдірмейді. Мемлекет өз бөлігін жасайды, ал бәсекелестік жағдайында бизнес нарықтық қысым нәтижесінде жаңа технологияларға, оның ішінде сандық технологияларға көшуі тиіс.

Елдің саяси бағытын, мемлекеттік және жеке секторлардағы жергілікті құзыреттерді, сондай-ақ Үкіметтің өткен табыстары мен сәтсіздігін түсіну цифрлық дәуірге жарамды прогрессивті икемді, "естігін" және іскер үкімет үшін басшылық бола алады. Қазақстан Республикасының Үкіметі ҚР Президентінің тапсырмасы бойынша осы бағыттағы жұмысты бастады, ол Қазақстанның әлемдік трендтен түспейтінін және өзекті, өршіл және ауқымды міндеттерді өз алдына қоятынын куәландырады. Цифрлық дамудың осы кезеңінде бізге, қазақстандықтарға "Цифрлық Қазақстан" нысаналы бағдарламасы шеңберінде қоғамға белсенді бірігуіміз қажет. Қазіргі кез геосаяси мемлекеттік мүмкіндіктер, карт-бланштардың арқасында біздің тағдырымыз шешілетін сәт. Отандық идея мен отандық ноу-хоуды ұқыпты және барынша пайдалану еліміздің 2050 жылға қарай әлемнің дамыған 30 мемлекетінің қатарына кіру мақсаттарына қол жеткізуге ғана емес, сонымен қатар интеграцияланған цифрлық өркениет пен еуразиялық мәдениетті қалыптастыру ісінде әлемдік әдістемелік көшбасшы болуға мүмкіндік береді.

Әдебиеттер

1. Кульков В.М. Цифровая экономика: надежды и иллюзии // Философия хозяйства. Альманах Центра общественных наук и экономического факультета МГУ им. М.В. Ломоносова. 2017. № 5. С. 145–156.
2. Mazzucato, m (2013). the entrepreneurial state. london: anthem press.
3. IMD WORLD DIGITAL COMPETITIVENESS RANKING 2019

Шестюк В., 3 курс (КарГУ им. академика Е.А.Букетова)
Научный руководитель - к.э.н., доцент Романько Е.Б.

ЛИДЕРСТВО

Лидерство — это многомерное социальное явление. Феномен лидерства проявляется в любых более или менее организованных группах, стремящихся к какой-то общей для группы цели, поскольку люди, будучи социальными существами, существуют в группах, и именно через группу групповое взаимодействие может реализовывать свои идеи, охватывая лидерством практически все сферы общественной значимой деятельности людей. Это проявляется в экономической и политической деятельности, в сфере досуга и развлечений, религиозного культа и образования, в спорте и деятельности уличных банд и т.д.[1]

Природа лидерства может быть лучше понята в сравнении с самим лидерством. Быть менеджером и быть лидером в организации — это не одно и то же. Руководитель в своем влиянии на работу подчиненных и выстраивании отношений с ними в первую очередь использует и опирается на официальную основу власти и источники, ее питающие. Лидерство, как особый тип управленческих отношений, основывается в большей степени на процессе социального воздействия, а точнее, на взаимодействии в организации. Этот процесс гораздо сложнее и требует высокого уровня